

ছন্দেৰ জাদুকৰ কবি সত্যেন্দ্ৰনাথ দত্তেৰ লেখা 'ঝর্ণাৰ গান' কবিতায় কবি ঝর্ণাকে একটী দৃঢ়, অবিচল, গতিময় এক চৰিত্ৰ হিহেবে তুলে ধৰেছেন। ঝর্ণাৰ গতি অবিৰাম। সে কাৰও ভয় পায় না। চাৰপাশেৰ সবকিছুই সে দেখে ও উপলব্ধি কৰে, কিন্তু কাৰও জন্য তাৰ গতিকে মন্থৰ কৰে না। তাৰ উদ্দেশ্য সৌন্দৰ্যেৰ তৃষ্ণাৰ্তকে খুঁজে বের কৰা এৰং সেই লক্ষ্যেই অবিচল।

ঝুম পাহাড় যেন ঝৰনাৰ অবিৰাম বয়ে চলার গতি, তাৰ চঞ্চলতা দেখে তাকে থামাতে চায়। তাৰ পুলকিত গতিকে সতৰ্ক কৰতে ও তাৰ চঞ্চলতাকে থামাতে তাই চোখ পাকিয়ে ভয় দেখায়। ঝৰনা বয়ে চলে অবিৰাম। নৃত্যৰত অবস্থায় নানা সুমধুর সুৰে গান গাইতে গাইতে সে ধেয়ে চলে। কাৰও তোয়াক্কা কৰে না। কাৰও ভয় নেই তাৰ। সে তাৰ উত্পত্তিস্থল থেকে বহুদূৰে চলে যায়। পাহাড় যেন তা পছন্দ কৰতে পারে না। পাহাড়ের নিৰ্জনতাকে ভঙ্গ কৰছে বলে, পাহাড় থেকে দূৰে সরে যাচ্ছে বলে পাহাড় চোখ পাকিয়ে তাকে ভয় দেখায়।

ঝৰনাৰ চঞ্চল, পুলকিত গতিকে বাধা দিতে, স্তব্ধতাৰ মধ্যে ঝৰনাৰ এই শব্দকে থামাতেই ঝুম পাহাড় চোখ পাকিয়ে ভয় দেখায়। কবিতাৰ ঝৰনা কাৰও কথায় কান না দিয়ে, শত বাধা বিপত্তি অতিক্ৰম কৰে আপন বেগে চলে। ঝৰনা নানা উঁচু-নিচু, বিস্তৰ সংকীৰ্ণ পথ পাড়ি দেয়। নিজ লক্ষ্যস্থলে পৌঁছাতে তাৰা অটল ও অবিচল। আপন বেগে ধেয়ে চলা তাৰেৰ লক্ষ্য।

ঝর্ণাৰ জন্ম পাহাড়ের সুউচ্চ শিখরে। পাহাড়ের সৃষ্টি নানা রকম পাষণ তথা পাথরের দ্বারা। সেই পাথরের বুকুই উৎপত্তি হয় ঝর্ণাৰ। তাৰপৰ পাহাড়ের গা চুইয়ে পাথরে পাথরে ছিটকে উষৰ ধৰণীৰ বুকু নেমে আসে সেই ঝর্ণাৰ জলধাৰা। তাৰ জলধাৰায় ধূসৰ পৃথিবী সরসা হয়ে ফুলে-ফলে-ফসলে, সবুজে-শ্যামলে ভৰে ওঠে। তাৰ মনোহাৰিণী ও রূপসী হয়ে ওঠে এই বসুন্ধৰা। সে জন্য কবি ঝর্ণাৰ মধ্যে এই শান্ত-মিষ্ণ রূপ লক্ষ কৰে তাকে 'পাষণেৰ স্নেহধাৰা' বলেছেন।

প্রশ্ন: ঝুম পাহাড় চোখ পাকিয়ে ভয় দেখায় কেন?

কবি ঝৰনাকে একটী দৃঢ়, অবিচল, গতিময় এক চৰিত্ৰ হিহেবে তুলে ধৰেছেন। ঝৰনাৰ গতি অবিৰাম। সে কাৰও ভয় পায় না। চাৰপাশেৰ সবকিছুই সে দেখে ও উপলব্ধি কৰে কিন্তু কাৰও জন্য তাৰ গতিকে মন্থৰ কৰে না। তাৰ উদ্দেশ্য সৌন্দৰ্যেৰ তৃষ্ণাৰ্তকে খুঁজে বের কৰা এৰং সেই লক্ষ্যেই অবিচল।

ঝৰনা কাৰও জন্য থামে না। সে সৌন্দৰ্যেৰ তৃষ্ণাৰ্তকে খুঁজে বেড়ায় পৃথিবীময়। কোনো বাধা, ভয় তাৰ লক্ষ্যকে বিচলিত কৰতে পারে না। সে শুধু তাৰ লক্ষ্যস্থলে পৌঁছাতে চায়। কাৰও কথা, ভয় দেখানো, চাৰপাশেৰ ঘটনা তাকে থামাতে পারে না। সে শুধু চেয়ে দেখে আৰ আপন মনে নূপুৰ বাজিয়ে পাথরে তাল দিয়ে নেচে-গেয়ে চলতে থাকে। অভিযাত্ৰিকেরা যেমন নিজেৰ লক্ষ্যস্থলে পৌঁছাতে অটল, অবিচল ও দুৰ্বাৰ গতিতে ছুটে চলে, ঝৰনাও পৰ্বত গাত্ৰে জন্ম নিয়ে ক্লান্তিহীনভাবে চঞ্চল পায় পুলকিত মনে বয়ে যায়।

ঝর্ণা পাহাড়ি পরিবেশে তাৰ আপন গতিতে ছুটে চলে। এতে পাহাড় ঘাড় ঘুরিয়ে ভয় দেখালেও সে তাৰ তোয়াক্কা কৰে না। নূপুৰ পায় এগিয়ে চলে সে। এতে পাহাড়ি পরিবেশে সৃষ্টি হয় অপূৰ্ব সৌন্দৰ্যেৰ। চঞ্চল পায় পুলকিত গতি নিয়ে স্তব্ধ পাহাড়ের বুকু আনন্দেৰ পদচিহ্ন রাখে ঝর্ণা। নিৰ্জন দুপুৰে পাথিৰ ডাকও শোনা যায় না পাহাড়ি পরিবেশে। অথচ সুউচ্চ পৰ্বত থেকে অপৰূপ সৌন্দৰ্য নিয়ে নেমে আসে এ জলধাৰা। যা প্ৰকৃতিৰ বুকু সৃষ্টি কৰে এক অপাৰ সৌন্দৰ্যেৰ। ঝর্ণা আমাদেৰ প্ৰাকৃতিক সম্পদ। প্ৰকৃতিৰ মাঝেই খুঁজে পাওয়া যায় এ সৌন্দৰ্যকে। এৰ অপাৰ সৌন্দৰ্য শিল্পীৰ চোখকে হাতছানি দিয়ে ডাকে।

প্রশ্ন: 'চপল পায় কেবল ধাই' বলতে এখানে কী বোঝানো হয়েছে?